

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**«Основи хірургії»**

(назва освітнього компонента)

Спеціальність: **І6 «Технології медичної діагностики та лікування»**Спеціалізація **І6.02 «Протезування-ортезування»**Освітньо-професійна програма: **Протезування-ортезування**Код компонента в освітній програмі: **ВК 19**Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**Форма здобуття освіти: **денна**Рік навчання: **2**Семестр(и): **III осінній або IV весняний**Тип освітнього компонента: **вибірковий**Навчальний рік: **2026-2027**Обсяг: **__3__ кредити ECTS (90 год.)**Навчальні заняття: **практичні, заняття, консультації**Підсумковий контроль: **залік**Пререквізити: **Патологія опорно-рухової системи людини, Основи патології,****Фармакотерапія для протезиста-ортезиста**

Кафедра/підрозділ: кафедра хірургії №4 вул. Краснодарська, 104, КНП МБЛ № 18 ХМР,

Керівник освітнього компонента: професор Макаров Віталій Володимирович,

vv.makarov@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6595>

(посилання на сторінку освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ)

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент «Основи хірургії» спрямований на формування у здобувачів освіти ґрунтовних теоретичних і практичних знань з організації хірургічної допомоги. Під час навчання здобувачі освіти вивчають основи десмургії, організації санітарно-епідемічного режиму в хірургічній відділеннях, методи зупинки кровотеч, трансфузіологію, знеболення, особливості лікування травм і хірургічних інфекцій, основи онкології, а також методи обстеження та догляду за хірургічними пацієнтами.

Процес навчання складається з практичних занять, на яких здобувачі освіти знайомляться з теоретичними аспектами хірургії та відпрацьовують необхідні маніпуляції та навички під керівництвом викладачів. Велика увага приділяється розвитку швидких реакцій на хірургічні ситуації, формуванню правильних технік виконання маніпуляцій.

Освітній компонент «Основи хірургії» включає практичні заняття та самостійну роботу. Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), що забезпечує всебічну підготовку здобувачів освіти до професійної діяльності. **МЕТА КУРСУ.** Викладання навчальної дисципліни «Основи хірургії» є формування у здобувачів освіти системного розуміння принципів хірургічного лікування, особливостей організації хірургічного процесу, методів діагностики та ведення пацієнтів з хірургічною патологією. Дисципліна спрямована на розвиток компетентностей, необхідних для оцінки ризиків оперативних втручань, забезпечення безпеки пацієнта, вибору адекватного методу анестезії та організації командної роботи у міждисциплінарному середовищі хірургічної практики.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- Ознайомлення з анатомо-фізіологічними особливостями організму, що впливають на перебіг операційного процесу.

- Формування вмінь аналізувати клінічний стан пацієнта та визначати показання і протипоказання до оперативного втручання.
- Опанування принципів підготовки пацієнтів до операції та післяопераційного ведення.
- Набуття знань щодо вибору оптимального оперативного доступу, техніки виконання операції та післяопераційного догляду.
- Засвоєння підходів до профілактики ускладнень, інфекційних процесів та контролю внутрішньолікарняних інфекцій.
- Формування навичок взаємодії хірурга, анестезіолога, медсестри та інших фахівців у процесі лікування пацієнтів.
- Удосконалення уміння планувати індивідуальну тактику хірургічного лікування з урахуванням анатомічних, фізіологічних та клінічних особливостей пацієнта.
- Розвиток здатності аналізувати результати оперативних втручань, оцінювати ефективність лікувальних і реабілітаційних заходів та прогнозувати відновлення функцій після операції.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем практичних /лабораторних занять/ семінарів (30 год.):

1. Асептика та антисептика. Внутрішньо-лікарняна інфекція. Види антисептики. Характеристика основних груп антисептичних засобів та основні способи їх застосування.
2. Десмургія та техніка накладання пов'язок і гіпсів у протезуванні та ортезуванні Десмургія: пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку; пов'язки на живіт, промежину, техніка бинтування кукси; гіпсова техніка
3. Хірургічна операція: класифікація, етапи, передопераційна підготовка та післяопераційне ведення. Особливості при протезуванні та ортезуванні
4. Ампутації кінцівок: показання, техніка, перебіг післяопераційного періоду та основи реконструктивної хірургії. Ускладнення ампутацій та патологія кукси: профілактика, лікування, невроми, вплив на протезування та ортезування
5. Кровотечі, крововтрата та гемотрансфузія: методи зупинки, групи крові, сумісність, ускладнення та профілактика
6. Знеболювання в хірургії: місцеві та загальні методи, показання, протипоказання, ускладнення.
7. Рани та хірургічна інфекція: класифікація, рановий процес, інфіковані рани, гнійні захворювання, остеомієліт, некроз, гангрена, виразки та нориці. Особливості при протезуванні та ортезуванні
- 8.Залік .

Перелік тем самостійної роботи студента (60 год.)

1. Стерилізація та дезінфекція інструментарію і матеріалів у протезно-ортопедичній практиці. Контроль інфекційної безпеки.
2. Профілактика ускладнень при бинтуванні кукси, контроль стану шкіри, профілактика інфекцій та порушень кровообігу.
3. Алгоритми лабораторної та інструментальної діагностики передопераційної підготовки і оцінка ризиків хірургічного втручання.
4. Передопераційна діагностика та профілактика ускладнень при ампутаціях кінцівок
5. Реабілітація після ампутацій: раннє відновлення, профілактика контрактур та підготовка до протезування
6. Лабораторні методи визначення груп крові, сумісності та безпечної трансфузійної тактики.
7. Анестезіологічне забезпечення при травматичних ампутаціях: вибір методу, показання, протипоказання, ризики
8. Інструментальні методи оцінки пухлинного процесу та основи TNM-класифікації.
9. Інструментальна діагностика закритих ушкоджень опорно-рухового апарату та оцінка ступеня травматичного шоку.

10. Профілактика гнійно-запальних ускладнень ран і принципи вибору методу хірургічної обробки рани.
11. Пухлини та онкопроцес: класифікації, клініка, діагностика, принципи лікування.
12. Травми та пошкодження: закриті травми, переломи та вивихи, політравма, шок, СДС.
13. Особливості лікування з урахуванням подальшого протезування та ортезування
14. Моніторинг життєво важливих показників у перед- та післяопераційному періоді: оцінка гемодинаміки, дихання та раннє виявлення ускладнень.
15. Підготовка до заліку.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: практичні заняття, ділові ігри, доповіді студентів, моделювання проблемних ситуацій, вирішення ситуаційних та практичних завдань, а також самостійна робота здобувачів вищої освіти з інформаційними джерелами.

Протягом вивчення освітнього компонента всі види діяльності здобувачів вищої освіти підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukczyi-navchalnogo-proczesu/). Оцінки за практичне заняття виставляються за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно» відповідно до критеріїв оцінювання знань та вмінь. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (120 – 200 балів) відповідно до таблиці 2 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД з додаванням балів за виконані індивідуальні завдання (виконуються за бажанням) становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів. Перелік індивідуальних завдань та кількість балів, які може отримати здобувач, можна отримати у викладача групи або знайти в програмі навчальної дисципліни, що розміщена на сторінці освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle)

Підсумковий контроль: залік (З).

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізненні більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- *інші вимоги кафедри*

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова

1. Хірургія. Національний підручник. За ред. Я.С. Березницького. Вінниця: Нова Книга, 2021. – 528с.
2. Хірургія: підручник / О.Ю. Усенко, Г.В. Білоус, Г.Й. Путінцева. — 5-е видання (стереотипне) — Київ: ВСВ «Медицина», 2021, 416 с.
3. Хірургічні хвороби. Частина I. Підручник для студентів VI курсу медичних факультетів спеціальностей «Медицина», «Педіатрія». / Никоненко А. О., Грушка В. А., Головка М. Г., Гайдаржі Є. І., Перцов І. В., Матерухін А. М., Матвеев С. О., Вільданов С. Р., Зубрик І. В. Запоріжжя, 2021. 277 с.
4. Нариси із загальної хірургії: монографія / за ред. проф. Макарова В. В., Негодуйка В. В., доц. Хорошуна Е. М. – Харків: ФОП Бровін О. В., 2023. – 424 с.
5. Goldberg, R. Chen, L., Advances in Limb Prosthetics and Rehabilitation Technologies. — Springer, 2024. — 372 p.

Допоміжна

1. Навчальний посібник до модулю №1 “Невідкладна абдомінальна хірургія та проктологія” (з електронним контролем засвоєння практичних навичок)». Р.В. Дука, Я.С. Березницький, В.В. Гапонов, В.П. Сулима, Р.М. Молчанов, С.Л. Маліновський, К.О. Ярошенко, П.О. Бадюл, І.Л. Верхолаз, О.В. Білов, І.Ф. Полулях-Чорновол, К.С. Бараннік. Дніпро, ДДМУ, жовтень 2021, 226 с.
2. Хірургічна операція, підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими в післяопераційному періоді: метод. вказ. до практич. занять та самост. роботи студентів 3-го курсу II та IV мед. фак-тів з дисципліни «Догляд за хворими» / упоряд. В. О. Сипливий, В. І. Робак, В. В. Доценко та ін. — Харків: ХНМУ, 2021. — 32 с.
3. Посібник для керівників заочних баз навчання лікарів-інтернів за фахом «ортопедія і травматологія» Під редакцією завідуючого кафедрою, академіка НАМН України, лауреата

Державної премії України, Заслуженого діяча науки і техніки України, доктора медичних наук, професора О.Є.Лоскутова, Дніпро 2022. — 159 с.

4. Module 1 «Urgent abdominal surgery and proctology (with electronic control of practical skills' assimilation)». R.V. Duka, Ya.S. Bereznytskyj, V.V. Gaponov, V.P. Sulyma, R.M. Molchanov, P.O. Badul, I.L. Verkholaz, S.L. Malinovskiy, O.V. Bilov, K.O. Yaroshenko, I.F. Polulyakh-Chornovol, K.S. Barannik. ДДМУ, англійською мовою, березень 2022. 201 с.

Інформаційні ресурси

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ — Наказ ХНМУ № 305 від 27.08.2019.

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf?utm_source=chatgpt.com

Положення про організацію інклюзивного супроводу освітнього процесу у ХНМУ — затверджено у 2024 р. https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog_org_incl-suprov.pdf?utm_source=chatgpt.com

Положення про організацію інклюзивного навчання у ХНМУ — про організацію навчання здобувачів із особливими освітніми потребами. https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/proekt_polog_inkl_navch.pdf?utm_source=chatgpt.com

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/polog_ad.pdf?utm_source=chatgpt.com.

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики, управління конфліктами ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/pol_komis_ad.pdf?utm_source=chatgpt.com

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення здобувачами освіти окремих дисциплін понад обсяг навчального плану https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_poglyvyv_dyisc.pdf?utm_source=chatgpt.com.

Зав. кафедри професор

Віталій МАКАРОВ

